

Література

1. Большой психологический словарь / под ред. Б. Г. Мещерякова, В. П. Зинченко. – СПб.: Прайм-Еврознак, 2003, 2004; М.: Олма-пресс. – 666 с.
2. Власов В. Г. Исследование взаимосвязи рисунка и композиции в художественной керамике и стекле: дис. ... канд. искусствоведения : 17.00.06 / Власов Владимир Георгиевич. – М., 1988. – 198 с.
3. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка: підручник / Кузьмінський А.І., Омеляненко В. Л. – К.: Знання-Прес, 2003. – 418 с.
4. Логвиненко Г. М. Декоративная композиция: учебное пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности 030800 “Изобразительное искусство” / Г.М. Логвиненко. – М.: Владос, 2005. – 144 с.
5. Лук А. Н. Психологія творчествa / А. Н. Лук. – М.: Наука, 1978. – 126 с.
6. О красоте и пользе. Проблемы декоративно-прикладного искусства 60-х годов. По страницам журнала “Декоративное искусство СССР” / Сост. Л. Крамаренко. – М., 1981. – 470 с.
7. Педагогика: Большая современная энциклопедия / Сост. Е. С. Рапацевич. – Мн.: Современ. слово, 2005. – 720 с.
8. Смолкин А. М. Методы активного обучения / А. М. Смолкин. – М.: Высшая школа, 1991. – 176 с.
9. Сокольникова Н. М. Краткий словарь художественных терминов / Н. М. Сокольникова. – Обнинск: Титул, 1998. – 80 с.
10. Философский словарь / Под ред. И. Т. Фролова. – 4-е изд. – М.: Политиздат, 1981. – 445 с.

УДК 371.37.015.4

Безлюдний Р.О.

ДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В США

***Анотація.** У статті розглядається питання забезпечення соціально-педагогічної підтримки дітей з особливими потребами в США крізь призму інтегрованого навчання, яке на думку американських вчених є педагогічною філософією, яка базується на вірі, що кожна аномальна дитина має бути повноправним членом її шкільної спільноти.*

***Аннотация.** В статье рассматривается вопрос социально-педагогической поддержки аномальных детей в США сквозь призму интегрированного обучения – педагогической философии, базирующейся на вере, что каждый аномальный ребенок может быть полноправным членом школьного коллектива.*

***Annotation.** The article deals with the problem of exceptional children educating in the USA in the light of inclusive education, the educational philosophy based on the belief that all students are entitled to fully participate in their school community.*

Серед сучасних проблем становлення особистості особливо актуальними є питання, які пов’язані з інтегруванням дітей з особливими потребами в сучасне соціальне середовище. Реалізація процесу інтегрування дітей з функціональними обмеженнями у соціальне середовище в навчальних закладах має важливе значення як для розробки теоретичних основ соціальної політики, так і практичного здійснення соціально-педагогічної роботи, допомоги і підтримки різних соціальних груп дітей – інвалідів.

Сутність інтегрування, його форми і види є предметом дослідження таких вчених, як О.В. Безпалько, І.Д. Зверєвої, Т.А. Добровольської, А.Й. Капської, В.І. Лубовського,

М.М. Малофєєва, А.В. Мудрика, М.Є. Чайковського, А.Г. Шевцова та ін. Сучасна система соціально-педагогічної роботи з дітьми з особливими потребами набуває нового змісту форм та функцій.

Забезпечення соціальної підтримки дітей з особливими потребами безпосередньо залежить від соціального середовища. Соціальне середовище складається із сукупності суспільних і психологічних умов існування людини з якими вона знаходиться у тісному контакті впродовж усього життя, постійно змінюючи і адаптуючи його до себе. Інтенсивність, обсяги і характер контактів особистості з оточуючим середовищем прямопропорційні широті безпосередніх і опосередкованих зв'язків людини, рівню інтелектуального розвитку, інтересам, потребам, соціальним функціям і її соціальній позиції.

Проблема соціальної підтримки дітей з особливими потребами актуальна і передусім це стосується дітей з сенсорними чи руховими порушеннями. У більшості випадків суспільство не готове сприймати їх як рівних. Внаслідок цього виникає суперечність між необхідністю подолання соціальної ізоляції аномальних дітей та відсутністю відповідної соціально-педагогічної підтримки, необхідної для їхньої життєдіяльності.

Надзвичайно важливою умовою соціальної підтримки є усвідомлення суспільством ідеї рівних прав і можливостей для людей з особливими потребами. Необхідність надання дітям з обмеженими можливостями рівних прав в одержанні освіти та соціальної адаптації в суспільстві знаходять підтвердження в конвенції ООН про права дитини, Всесвітній декларації про забезпечення виживання, захисту та розвитку дітей і Плану дій щодо її здійснення до 2000 року та інших документах міжнародного стандарту.

Соціально-педагогічна підтримка охоплює такі надбання особистості, як знання, уміння, навички, способи діяльності, розвинені можливості діяльності, розуміння та творчого використання матеріальних і духовних цінностей суспільства.

Педагогічна складова соціальної підтримки передбачає освіту, виховання, всебічний розвиток особистості з обмеженими можливостями, забезпечення умов для розвитку і максимальної реалізації її потенційного ресурсу в навчанні та пристосуванні до суспільно-корисної праці.

Забезпеченню соціально-педагогічної підтримки дітей з особливими потребами велика увага приділялась і приділяється у багатьох країнах світу, в тому числі і в Сполучених Штатах Америки. За даними вчених перші згадки про дітей з обмеженими фізичними можливостями в Америці були знайдені ще у XVII столітті: і лише у двадцятих роках IX століття у США почали створюватися для них спеціальні установи. У цих установах за допомогою спеціальних технологій робилися спроби їх інтеграції у суспільство.

Найбільш активно проблемою дітей з особливими потребами у США почали займатися на початку XX століття. У цей час виникають наукові теорії розвитку людства, основані на наукових чинниках психічних порушень і відхилень у поведінці людей. Згідно цих теорій людство поділялось на дві групи: корисну для нього і даремну. До останньої відносили людей з обмеженими фізичними можливостями (Б. Морель, 1857р.)

Але бурхливий розвиток генетичної науки і теорії спеціального навчання на початку 20-х років XX століття суттєво похитнули позиції теорії Б. Мореля. Це привело до того, що у 30-40-х роках минулого століття у США суспільство поступово почало відмовлятися від спеціальних установ для дітей з особливими потребами. У цей період метою наукових досліджень американських вчених став пошук ефективних шляхів полегшення стану сім'ї з такою дитиною, організації її соціальної реабілітації, вивчалась доцільність існування при масових школах спеціальних класів.

У 80-ті роки минулого століття особливе місце в системі соціально-педагогічної підтримки осіб з особливими потребами в США починає займати інтегроване навчання, головною метою якого є створення умов для особистісного розвитку, творчої самореалізації та утвердження людської гідності осіб з обмеженими можливостями. Інтегроване навчання, враховуючи індивідуальні відхилення розвитку, базується на тому, що всі люди мають право на самоствердження у суспільстві, а кожна особистість гідна поваги в наслідок її унікальності.

Система організації підтримки дітей з особливими потребами у США зазнала революційних змін з прийняттям у 1975 році Публічного Закону. Цим Законом визначалося, що аномальна дитина відрізняється від здорової за розумовими і/або сенсорними можливостями, і/або комунікативними можливостями, і/або соціальною поведінкою, і/або фізичними характеристиками. Тобто, аномальна дитина, це конкретна особа, яка повністю чи частково втратила здатність чи можливість самообслуговування, самостійного пересування, спілкування, орієнтації, контролювання своєї поведінки, виконання тих чи інших функцій порівняно зі здоровою людиною внаслідок захворювання, травми або вроджених вад.

Згідно з Публічним Законом 1975 року діти з особливими потребами поділяються на дві групи. Перша включає в себе осіб з одним із вищезгаданих відхилень. Таких дітей більшість. Друга група об'єднує меншу кількість дітей з комплексом як розумових, так і фізичних вад та дітей з особливо складними проблемами із здоров'ям. Саме для дітей, що відносяться до другої групи необхідні спеціалізовані установи і спеціальні школи, або заняття на дому.

Основними принципами Закону 1975 року щодо навчання і виховання аномальних дітей є:

- 1) недопустимість публічного визнання їх неповноцінності;
- 2) недопустимість будь-якої дискримінації в оцінюванні успіхів таких дітей;
- 3) наявність індивідуалізованих навчальних програм;
- 4) широке залучення батьків до реабілітаційного процесу;
- 5) максимальне розширення навчально-виховного середовища.

З прийняттям Конгресом США у 1986 та 1990 роках поправок до Публічного Закону 1975 р. дітям з особливими потребами була гарантована соціально-педагогічна підтримка з боку держави від їх народження до двадцять одного року.

Одним із засобів інтеграції у суспільство дітей з особливими потребами у США є інтегроване навчання, яке передбачає створення умов для кожної окремо взятої аномальної дитини для сумісного навчання з нормальними дітьми у звичайній школі.

Ефективність інтегрованого навчання знаходиться у прямій залежності від наявності необхідних засобів навчання, широкої системи підтримки на всіх рівнях, позитивного зворотнього зв'язку школи з батьками як аномальних, так і нормальних дітей, якості індивідуалізованих навчальних програм.

Останні розробляються і апробуються науковцями США в області освіти і виховання аномальних дітей. При цьому обов'язково враховується педагогічний досвід вихователів та вчителів як спеціальних, так і звичайних шкіл.

Реалізація індивідуалізованих навчальних програм на місцях здійснюється групою спеціально підготовлених фахівців, в яку входять один або декілька основних учителів, вихователів та ряду позаштатних помічників. Їх кількість прямопропорційна кількості аномальних дітей у звичайних класах. Помічники основних працівників проводять додаткові заняття і консультації у позаурочний час як у звичайних класах так і у спеціально обладнаних класних кімнатах для роботи з аномальними дітьми з особливими відхиленнями у розвитку.

Не останню роль у реабілітаційному процесі аномальних дітей в інтегрованих класах відіграють звичайні учні. Вчителі і вихователі допомагають їм сприймати відхилення аномальних дітей з розумінням і без боязні. Вживання таких термінів як “нешасний”, “жалюгідний”, “недорозвинутий”, “хворий” та подібних їм недопустимі. Аномальні діти виступають рівноправними партнерами з аномальними дітьми у навчанні і приятелями у позаурочний час. Навіть незначні позитивні зрушення у навчанні і поведінці аномальних дітей підлягають широкій підтримці з боку вчителів, вихователів, учнів і батьків. Інтегрування буде успішним лише тоді, коли увага фокусується не на відхиленнях аномальної дитини, а на її прогресі.

Таким чином, інтегроване навчання, як складова соціально-педагогічної підтримки дітей з особливими потребами – це педагогічна філософія, яка базується на вірі, що кожна аномальна дитина може і повинна бути повноправним членом її шкільної спільноти.

Література

1. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб. наук. праць. / За заг. ред. П.М. Таланчука, Г.Ф. Нікуліної. – К.: Ун-т “Україна”, 2004. – Вип. I (3). – 574 с.
2. Безпалько О.В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді. Теоретико-методичні основи: Монографія. – К.: Науковий світ, 2006. – 363 с.
3. Зверева І.Д., Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка як основа соціальної роботи / Довіра і надія. – К., 1994. – №5. – 34 с.
4. Кальченко К.О. Проблеми навчання студентів з інвалідністю у вищих навчальних закладах // Любомира. – 2003. – №1/2. – С. 19-23.
5. Шевцов А.Г. Сучасні проблеми освіти і професійної реабілітації людей з вадами здоров'я. /Монографія/. – К.: Соціосфера, 2004, – 200 с.
6. Disabled Persons Unit Coordination and Sustainable Development United Nations: New York: USA 1994. – 83 p.
7. Leary T., Coffey I. Interpersona /Diagnosis/ Theories of Personality Investigation. New York, 1969. – p. 73 – 96.

УДК 37(09)(477)

Бутенко О.Г.

ПОВАГА ДО БАТЬКІВ ЯК ВИХОВНА ПРОБЛЕМА В ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ

***Анотація.** Важливим аспектом розвитку теорії українського дошкільця є історико-педагогічний. У статті висвітлюється проблема виховання до батьків у контексті психолого-педагогічної науки. Здійснено загальний аналіз останніх досліджень з проблеми, обґрунтовано її актуальність і практичну значущість.*

***Аннотация.** Важным аспектом развития теории украинского дошкольного воспитания есть историко-педагогический. В статье освещается проблема воспитания к родителям в контексте психолого-педагогической науки. Осуществлен общий анализ последних исследований по проблеме, обоснованно ее актуальность и практическую значимость.*

***Annotation.** A very important aspect of the development of Ukrainian pre-school theory is historical a pedagogical combined. The last data of the research have been deeply analysed. The actuality and practical importance of the problem have been substantiated.*

Сучасна сім'я, відчувши на собі процеси деформації і соціальної корозії кінця ХХ та початку ХІХ ст., зазнала глибокої кризи. З кожним роком спостерігається все глибша руйнація усталених морально-етичних норм життєдіяльності родини: зростання нестабільності шлюбу; посилення конфліктності взаємин між подружжям, між батьками та дітьми; зниження народжуваності; ігнорування батьківських обов'язків тощо. У зв'язку з цим набирає актуальності проблема виховання шанобливого ставлення до матері у дітей старшого дошкільного віку.

Розглядаючи проблеми виховання підростаючого покоління, ми знову і знову звертаємось до витоків духовної діяльності наших пращурів. Адже, не осягнувши минулого, не вивчивши закономірностей розвитку елементів духовності українського етносу, ми не зможемо в повній мірі усвідомити внутрішній світ сучасної людини. Зважаючи на це, при написанні статті, ми ставили за мету простежити, як віддзеркалено ідеї виховання поваги до батьків у досвіді видатних діячів минулого.